

KS. DR RADOSŁAW MAZUR
INSTYTUT NAUK TEOLOGICZNYCH US
ORCID 0000-0001-8240-7792

SPRAWOZDANIE Z XX EUROPEJSKIEGO FORUM NAUCZANIA RELIGII W SZKOŁACH – WIEDENŃ 20-24 KWIETNIA 2022 R.

W dniach od 20 do 24 kwietnia 2022 r. w pięknie położonym wiedeńskim Europahaus odbyło się XX Europejskie Forum Nauczania Religii w Szkołach (EuFRES)¹, poświęcone dialogowi kultur w Europie jako wyzwaniu dla szkolnego nauczania religii. Było to spotkanie pierwotnie planowane na rok 2020, jednak zostało przesunięte ze względu na ograniczenia związane z pandemią koronawirusa. Pierwszy wieczór spotkania upłynął na uroczystym rozpoczęciu obrad przez Prezydenta EuFRESU, ks. dr hab. Romana Buchtę, prof. UŚ, powitaniu przez przedstawicieli instytucji współorganizujących i patronujących Forum oraz na integracji uczestników Forum, przybyłych z różnych państw europejskich.

Drugi dzień Forum rozpoczął się Eucharystią. Po niej odbyła się pierwsza część „robocza” Forum, skupiona wokół referatu dr Micheala Kuhna, reprezentującego Komisję Konferencji Episkopatów Unii Europejskiej (COMECE) w Brukseli. Dr Kuhn mówił o dialogu religii i kultur, zwłaszcza w kontekście sytuacji w Europie. Różne modele współistnienia kultur i religii zobrazował czterema krótkimi opowiadaniem o kulturze i dialogu, które unaocznily praktyczny wymiar teoretycznych założeń i przyjętych modeli współistnienia. Po wykładzie była okazja do pracy w grupach i głębszego zastanowienia się nad zaproponowanymi treściami. Po pracy w grupach jej owoce przedstawiono na forum, co dało impuls do dyskusji, w której żywo uczestniczył również autor wykładu.

Część popołudniową wypełniły krótsze referaty uczestników Forum, które miały na celu refleksję i wymianę doświadczeń z poszczególnych krajów. O. dr Birk Gerd z Niemiec mówił o dialogu międzyreligijnym na styku różnych wyobraźni w środowisku szkolnym, ks. dr Michał Borda z Polski o pedagogice kultury w adhortacji *Gaudete et exultate* papieża Franciszka, s. Chrystofora Bushtyn z Ukrainy o etyce chrześcijańskiej w wielokulturowym świecie Ukrainy w kontekście doświadczeń

¹ Więcej na temat działalności EuFRESu zobacz np.: R. Buchta, *Europejskie Forum dla Edukacji Religijnej w Szkołach (EuFRES)*, w: *Leksykon katechetyczny*, red. J. Kochel, J. Kostorz, Kielce 2022, s. 139-141.

i perspektyw, prof. Ana Thea Filipovic z Chorwacji o dialogu międzykulturowym i duchowości komunii, zwłaszcza w odniesieniu do odnowy kształcenia nauczycieli religii, dr Johann Hisch z Austrii na temat LSAP (Laudato Si' Action Platform) jako wyrazu troski o wspólny dom, mgr Sylvia Inou na temat realizacji wizji wyższej szkoły pedagogicznej w ramach patronatu ekumenicznego i współpracy międzyreligijnej na przykładzie KPH Wiedeń/Krems (która patronuje forum), dr Marija Jurišić z Chorwacji na temat nowego programu nauczania religii katolickiej w Chorwacji w służbie dialogu promującego kulturę spotkania, a dr Irina Dura-Nitu z Austrii na temat nauczania w szkołach austriackich religii prawosławnej. Pracowite popołudnie zostało dopełnione przez wieczorne spotkanie integracyjne.

Kolejny dzień obrad miał podobny przebieg jak dzień poprzedni. Po Eucharystii i śniadaniu uczestnicy Forum wysłuchali wykładu prof. Sergio Ciatellego z Papieskiego Uniwersytetu Antonianum w Rzymie. Przedłożenie dotyczyło wychowania do kultury dialogu w nauczaniu religii katolickiej i dotknęło takich zagadnień jak wartość dialogu, istota dialogu między religiami, specyfika szkoły, religii oraz szkolnego nauczania religii w odniesieniu do możliwości promowania dialogu. Wykład rzymskiego profesora, który uczestnicy Forum wysłuchali w formie zdalnej, stał się okazją do zadania pytań, a także impulsem do pracy w grupach. Podsumowaniem tej pracy było podzielenie się myślami wypracowanymi w grupach na forum wszystkich uczestników oraz dyskusja z udziałem prof. Ciatellego.

Po dyskusji, podobnie jak w dniu poprzednim, powrócono do refleksji przedstawicieli poszczególnych państw. I tak, ks. dr Radosław Mazur z Polski mówił o nauczaniu religii w Polsce w sytuacji pluralizmu i złożoności, ks. dr hab. Tibor Reiner ze Słowacji na temat dialogu między kulturami na Słowacji ze zwróceniem uwagi na nauczanie religii w szkole, mgr Stefan Sampt z Austrii na temat etyki jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach austriackich, dr Peter Weinstich z Austrii o wspólnym projekcie pięciu kościołów chrześcijańskich w zakresie szkolnej edukacji religijnej w archidiecezji wiedeńskiej, ks. dr Mirosław Wierzbicki z Polski o wychowaniu młodzieży do dialogu w dobie przemian kulturowych i religijnych, a mgr Grzegorz Zbiorek, również z Polski, na temat edukacyjnych projektów społecznych „socioMovens” jako przykładu nowych form pedagogicznych i ewangelizacyjnych. Po nieco wcześniejszym zakończeniu obrad uczestnicy Forum udali się do centrum Wiednia, by zwiedzić starówkę oraz muzeum w Hofburgu.

Ostatni dzień Forum, również rozpoczęty Eucharystią, stał się okazją do podsumowań, wymiany doświadczeń, a także do zgromadzenia plenarnego Forum, które przyjęło dokument końcowy, dokonało zmian w składzie Kuratorium Forum i zdecydowało o wyborze miejsca kolejnego spotkania. W dokumencie końcowym ujęte zostały następujące kwestie: stwierdzono, że promowanie dialogu kultur w Europie jest konieczne ze względu na różne doświadczenia historyczne, geopolityczne, religijne, społeczno-kulturowe i edukacyjne poszczególnych krajów; właściwie rozumiany i realizowany dialog kultur stanowi konkretny wkład w całościowy rozwój ucznia; ważnym aspektem dialogu kultur w szkolnym nauczaniu

religii jest podkreślenie dialogicznej i dynamicznej natury religii, która wspiera rozwój uczniów; dialog kultur podejmowany na płaszczyźnie międzyreligijnej wymaga, aby każda z religii zachowała swoją tożsamość, przyjmując jednocześnie postawę otwartości na inne religie; istotnym elementem dialogu jest dążenie do nawiązywania wzajemnych relacji; wychowanie do dialogu jest jednym z fundamentalnych zadań szkolnego nauczania religii, które powinno być realizowane na wszystkich poziomach edukacyjnych; istotnym celem edukacji religijnej jest pomoc uczniom w rozwijaniu umiejętności dialogu, rozumianego jako wyraz szacunku i uznania wartości drugiej osoby; wszystkie osoby zaangażowane w proces edukacji są zobowiązane do permanentnego rozwijania kompetencji w zakresie aktywnego uczestnictwa w dialogu; w kształtowaniu postawy dialogu powinni uczestniczyć nauczyciele, uczniowie oraz ich rodzice; formacja powinna łączyć w sobie elementy teorii i praktyki oraz zapewniać holistyczną harmonizację poziomu poznawczego, emocjonalnego, komunikacyjnego i duchowego; wyznaniowy model edukacji religijnej wydaje się być skutecznym środkiem promowania dialogu międzykulturowego, ważne jest jednak, aby docenić także modele współpracy między innymi wyznaniami i religiami, jako jedną z nowych dróg realizacji edukacji religijnej; doświadczenie wstrząsów związanych z sekularyzacją stanowi poważne wyzwanie także w obszarze edukacji religijnej, należy zatem dostrzec podstawową tęsknotę i wrażliwość na kwestie religijne, zapewniając im przestrzeń do rozwoju².

Podjęto decyzje, że gospodarzem Forum w 2024 r. będzie słowackie miasto Poprad. Sobotnie popołudnie upłynęło na niezwykle ciekawym zwiedzaniu wiedeńskiej katedry św. Szczepana.

Podsumowując tegoroczne forum EuFRESu należy podkreślić bardzo dobre przygotowanie spotkania, w czym swój niepodważalny udział miał dr Piotr Kubiak, sekretarz generalny EuFRES. Forum to doskonała okazja spotkania i wymiany doświadczeń na temat różnych modeli nauczania religii w szkołach europejskich, wyzwań, które przed tym nauczaniem stoją, a także zapoznania się z podejmowanymi próbami zwiększenia skuteczności oddziaływania nauczania religii. To także sposobność poznania ludzi, którzy z ramienia różnych instytucji, zarówno naukowych, pastoralnych, jak organizacyjnych czy nadzorujących, mają wpływ na kształt nauczania religii w europejskich szkołach i są w to dzieło zaangażowani, często w stopniu ponadprzeciętnym. Wartość merytoryczna spotkania została zagwarantowana także poprzez tłumaczenie tekstów poszczególnych wystąpień na podstawowe języki europejskie (w tym na język polski). Podkreślić należy również liczny udział w spotkaniu polskich katechetyków na czele z prof. Anną Zellmą, ks. prof. Wojciechem Cichoszem, ks. prof. Janem Kochelem oraz ks. prof. Kazimierzem Misiaszkiem. Obecny był również cały zarząd Stowarzyszenia Katechetyków Polskich na czele z jego przewodniczącym, ks. dr hab. Romanem Buchtą, prof. UŚ.

² Komunikat końcowy i informacje o konferencji dostępne są tutaj: <https://eufres.org/konferencja-2022/> [dostęp 29.06.2022].